

PAS: 36 návrhov na obmedzenie nekalého podnikania

tlačová správa

Spôľahlivé a ľahko dostupné informácie o dlžníkoch a podnikateľoch porušujúcich zákon, dočasný zákaz podnikat'ľ, čiastočné ručenie súkromným majetkom za záväzky, zavedenie lehôt a obmedzenie obštrukcií na súdoch a zvyšovanie odbornosti vyšetrovateľov, prokurátorov a sudcov sú podľa Podnikateľskej aliancie Slovenska (PAS) hlavnými opatreniami na boj proti nekalému podnikaniu v slovenskom podnikateľskom prostredí. Vyplýva to zo záverov projektu Zamedzenie nekalého podnikania, v ktorom PAS skúmala najrozšírenejšie podvodné praktiky v podnikaní a naformulovala 36 konkrétnych odporúčaní na ich potlačanie.

PAS už minulý rok zaznamenala, že podmienky na podnikanie deformované v posledných rokoch a nepriaznivý vývoj hospodárskej situácie spôsobili opätovný nárast nekalého podnikania na Slovensku. Prejavilo sa to najmä zvýšením korupcie pri verejných zákazkách, vzostupom neduhu zámerného neplatičstva a pretrvávajúcimi daňovými podvodmi. Nakoľko rozmáhanie nekalého podnikania spôsobuje škody hospodárstvu štátu, demotivuje slušných podnikateľov v ich činnosti a poškodzuje imidž celého podnikateľského stavu, rozhodla sa PAS rozvinúť aktivitu smerujúcu k zamedzeniu nekalého podnikania, k očisteniu podnikateľského stavu od podvodníkov a k zlepšeniu imidžu podnikateľov v očiach vlády i verejnosti.

Z prieskumu realizovaného v rámci projektu vyplynulo, že 44 % podnikateľov sa v uplynulých dvoch rokoch stalo obeťou nekalého podnikania, čiže takmer každý druhý podnikateľ na Slovensku bol v minulých dvoch rokoch poškodený neférovými aktivitami zo strany jeho obchodných partnerov. Najčastejšími nekalými praktikami sú používanie nastrčených osôb - tzv. biele kone, likvidácia firmy, prevod majetku na inú, resp. novú firmu, tunelovanie firmy, podnikanie bez oprávnenia, krádež identity alebo duševného vlastníctva firmy, neplatičstvo, nevrátenie poskytnutej zálohy za nerealizovanú zákazku, a podplácanie pri verejných obstarávaníach. PAS je presvedčená, že implementácia navrhnutých 36 opatrení môže výskyt nekalých praktík v podnikateľskom prostredí značne obmedziť. Kľúčovým opatrením v boji proti nekalému podnikaniu je podľa respondentov prieskumu vytvorenie „podnikateľskej čiernej listiny“, v ktorej by boli zverejnené firmy a osoby, ktoré si neplnia publikačné povinnosti voči obchodnému registru a finančné záväzky voči verejným rozpočtom. S jej zriadením súhlasí 96 % podnikateľov. Až 94 % respondentov súhlasí s časovo obmedzeným zákazom podnikania pre tých podnikateľov, ktorí porušia zákonnú povinnosť včas vyhlásiť na vlastnú spoločnosť konkurz v prípade predĺženia alebo platobnej neschopnosti. Výraznú podporu (92 %) má tiež rozšírenie ručenia za záväzky firmy osobným majetkom konateľ'a „podvodnej“ obchodnej spoločnosti.

Súčasne s odporúčaniami adresovanými predstaviteľom vlády a parlamentu, chce PAS verejne bojovať proti podvodom v podnikateľskom prostredí prostredníctvom etického kódexu proti nekalému podnikaniu. Jeho znenie vychádza zo záverov projektu. Podnikatelia môžu prostredníctvom kódexu verejne deklarovat' svoj odmietavý postoj k podvodným praktikám a podporiť presadenie účinných opatrení na ich zamedzenie. Kódex je zverejnený na internetovej stránke PAS, cez ktorú je možné pridať sa k signatárom kódexu.

Okrem toho, že výsledky projektu majú ambíciu prispieť k riešeniu problémov podnikateľov na celom Slovensku, PAS, opierajúca sa o päť pilierov, medzi ktorými sú etickosť, otvorenosť a zákonnosť, chce aj prostredníctvom tohto projektu potvrdiť rolu inštitúcie sledujúcej skvalitňovanie podnikateľskej atmosféry v spoločnosti a dištancujúcej sa od nekalých praktík podnikateľov. PAS zároveň verí, že predstavitelia všetkých politických strán na

Slovensku majú serióznym záujmom vytvárať pravidlá, ktoré pomôžu poctivým podnikateľom pri rozvoji podnikania a ochránia ich pred nepoctivým konaním ich obchodných partnerov a že pri tvorbe zákonov v nasledujúcom období zohľadnia odporúčania PAS na obmedzovanie nekalého podnikania na Slovensku.

V súvislosti s potláčaním nekalého podnikania Podnikateľská aliancia Slovenska odporúča najmä:

- **vytvorenie „čiernej listiny“ podnikateľov, ktorí sa dopustili vybraných porušení zákona,**
- **rýchle dobudovanie insolvenčného registra a postupné prepájanie verejných údajov o firmách na jednom mieste,**
- **posilňovanie funkcie základného imania v záujme ochrany veriteľských nárokov,**
- **dočasný zákaz podnikat' tým podnikateľom, ktorí porušia zákonnú povinnosť včas vyhlásiť na vlastnú spoločnosť konkurz,**
- **vytváranie vyššieho tlaku na morálny a odborný profil sudcov a zavedenie taxatívnych lehôt súdov,**
- **zriadenie podnikateľských dátových schránok na doručovanie súdnych písomností,**
- **posilňovanie postavenia veriteľov v oblasti konkurzného a exekučného práva,**
- **investície do odbornej i materiálnej prípravy vyšetrovateľov a prokurátorov, ktorí sa zaoberajú ekonomickou kriminalitou.**

Podnikateľská aliancia Slovenska je profesijná asociácia združujúca podnikateľov a zamestnávateľov. Bola založená v roku 2001 Centrom pre hospodársky rozvoj (CPHR) a Inštitútom pre ekonomické a sociálne reformy INEKO ako spoločný projekt ziskového a neziskového sektora. Hlavným cieľom PAS je skvalitňovanie podnikateľského prostredia na Slovensku, čo je nevyhnutným predpokladom na posilňovanie ekonomických aktivít a zvyšovanie prosperity obyvateľov krajiny. PAS združuje predstaviteľov podnikateľskej sféry na Slovensku, ktorí uprednostňujú celoplošné skvalitňovanie podnikateľského prostredia pred napĺňaním subjektívnych individuálnych a rezortných záujmov. Obchodné spoločnosti združené v PAS sa snažia presadzovať princípy zákonnosti, etickosti, solidárnosti a transparentnosti v podnikaní.

Podnikateľská aliancia Slovenska
Bratislava 11. októbra 2011

Informáciu poskytol: Róbert Kičina, výkonný riaditeľ PAS
tel.: 02/ 582 33 481, 0907 706 112, e-mail: kicina@alianciapas.sk

Analýzu pre PAS vypracovala analytická jednotka Trend Analyses

Príloha 1: Odporúčania PAS na zamedzenie nekalého podnikania (zhrnutie)

Príloha 2: Etický kódex PAS proti nekalému podnikaniu

Príloha 1: Odporúčania PAS na zamedzenie nekalého podnikania

Problém: Zneužívanie inštitútu spoločnosti s ručením obmedzeným, prax tzv. bielych koní

Navrhované riešenia:

- Zvážiť zavedenie povinnosti spoločníka vždy ručiť za záväzky spoločnosti aspoň do výšky svojho vkladu do základného imania spoločnosti. Táto povinnosť by mala vo vzťahu k nesplateným záväzkom spoločnosti zaväzovať i spoločníka, za ktorého spoločnictva tieto záväzky vznikli.
- Zvážiť zavedenie skúmania bezúhonnosti spoločníkov obchodných spoločností obdobne, ako je to v živnostenskom podnikaní.
- Zákonne zakotviť automatickú sankciu v podobe (aspoň čiastočného) zákazu zakladania alebo zúčastňovania sa na podnikaní formou obchodných spoločností osobám (ako spoločníkom, akcionárom), ktoré sa dopustili úmyselnej ekonomickej trestnej činnosti alebo trestnej činnosti súvisiacej s korupciou.

Problém: Tunelovanie spoločnosti, prevod majetku na novozaloženú spoločnosť

Navrhované riešenia v oblasti konkurzných konaní:

- Po nadobudnutí účinnosti aktuálnej novely zákona o konkurze a reštrukturalizácii sledovať, či zmena zákona priniesla dostatočný tlak na zodpovedné správanie dlžníkov, a neskôr zvážiť ďalšie posilnenie postavenia veriteľov pri súčasnom zachovaní procesných nástrojov dlžníkov slúžiacich na obranu pred špekulatívnymi návrhmi a nepriateľskými prevzatiami.
- Čo najskoršie vytvorenie insolvenčného registra napríklad podľa vzoru Českej republiky, v ktorom budú zverejňované aktuálne informácie o konkurzných konaniach a konkurzných správcoch, dokumenty z konkurzných spisov a zákonom stanovené informácie týkajúce sa dlžníkov.
- Zníženie poplatkov za podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, prípadne vrátenie časti poplatku pri veriteľskom konkurze, ak sa návrh na konkurz ukáže ako dôvodný.

Navrhované riešenia v oblasti odporovateľnosti právnych úkonov:

- Prijatie jednoznačnejšej a zrozumiteľnejšej právnej úpravy odporovateľnosti právnych úkonov v Občianskom zákonníku podľa vzore úpravy v zákone o konkurze.
- Zavedenie širšej zákonnej domnienky zlého úmyslu dlžníka pri podozrivom prevádzaní majetku na tretie osoby na úkor veriteľov.

Problém: Neplatičstvo

Navrhované riešenia:

- Zavedenie povinnosti súdov posudzovať relevantnosť dôvodov na podanie odporu pred zrušením platobného rozkazu.
- Zavedenie povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odpor už pri jeho podaní (alebo v primeranej lehote po podaní) s exaktne stanovenými odôvodnenými výnimkami.
- Zavedenie náhradného doručenia platobných rozkazov právnickým osobám – fikcia doručenia (t.j. ak si adresát vlastnou vinou neprevezme doručovanú písomnosť, považuje sa po uplynutí lehoty za doručenú).
- Rozšírenie využívania vydávania rozsudkov pre zmeškanie v prípade opakovanej neprítomnosti dlžníka na pojednávaní.

- Akceptovať alternatívne riešenia sporov prostredníctvom rozhodcovského konania. Pri všetkých prípadných zmenách pravidiel súkromnej arbitráže v mene ochrany spotrebiteľa dbať na to, aby sa nezasahovalo do regulácie riešenia čisto obchodných sporov.
- Zjednodušiť proces odpisovania nevymožiteľných pohľadávok a umožniť znižovanie základu dane z príjmov o takéto pohľadávky. Zvážiť možnosť zákonom umožniť odklad splatnosti DPH a dane z príjmov pri dlžníkom riadne a včas neuhradených pohľadávkach.

Problém: Zodpovednosť konateľa za porušenie jeho zákonných povinností

Navrhované riešenia:

- Zavedenie „čiernej listiny“ podnikateľov, ktorí porušili vybrané zákonné povinnosti, napríklad oneskorene podali dlžnícky návrh na vyhlásenie konkurzu či opakovane porušovali povinnosti voči verejným rozpočtom.
- Viac zatriktívniť živnostenskú formu podnikania a, naopak, sťažiť účelové zakladanie „jednoosobových“ a „jednoeurových“ spoločností s ručením obmedzeným napr. zavedením povinnosti ručenia konateľa a spoločníkov vlastným majetkom minimálne do výšky štandardného základného imania (t.j. 5000 €) v prípade, ak sa firma dostane do problémov so splácaním záväzkov.

Problém: Neplnenie povinností voči verejným rozpočtom

Navrhované riešenia:

- Urýchlené dobudovanie insolvenčného registra a začatie prác na jednotnom komplexnom registri, ktorý by na jednom mieste integroval všetky verejné údaje o firmách.
- Posilnenie daňových kontrol s cieľom odhaľovať podvody s DPH, preferovanie takých (napríklad softvérových) nástrojov odhaľovania podvodov, ktoré nebudú predstavovať neprímeranú administratívnu záťaž podnikateľov napríklad pri registrácii za platcov DPH či pri podávaní výkazov.
- Prijatť daňovo-odvodovú reformu, ktorá zjednoduší systém výpočtu daní a odvodov a v ktorom sa rušenie nesystémových výnimiek premietne do zníženia celkového daňového zaťaženia.

Problém: Výkon súdnej moci a zdĺhavosť súdnych konaní

Navrhované riešenia v oblasti občianskeho súdneho konania:

- Tam, kde je to vhodné, postupne zavádzať do Občianskeho súdneho poriadku taxatívne lehoty súdov, ktoré sa týkajú napríklad vytýčenia pojednávania a ďalších procesných úkonov (zaslanie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, najdlhšia prípustná lehota na vytýčenie ďalšieho pojednávania, na vypracovanie písomného vyhotovenia rozsudku). Predpokladom širšieho uplatňovania pevných lehôt však musí byť ich primeranosť a efektívne riadenie súdov, aby nedochádzalo k stavu, že aj poctiví a pracovití sudcovia budú sankcionovaní len preto, že pri vysokom nápade nových vecí objektívne nemohli stíhať všetky lehoty.
- Namiesto prijímania nových sudcov investovať viac do administratívnej podpory sudcov, aby tí mali viac času na reálne posudzovanie právnej stránky sporu a boli menej zahltení administratívou.
- Obmedzenie možnosti vyhýbať sa súdному konaniu a predlžovať ho predkladaním rôznych dôvodov, pre ktoré sa osoba (svedok, účastník konania) nemohli pojednávania zúčastniť.
- Zavedenie dátových schránok pre právnické osoby za účelom elektronického doručovania súdnych zásielok.
- Zvýšenie tlaku na dodržiavanie maximálnej lehoty písomného vypracovania rozsudku od jeho vyhlásenia.

Navrhované riešenia v personálnej oblasti:

- Zvýšenie minimálneho veku na vymenovanie do funkcie sudcu na 35 rokov, aby osoba v pozícii sudcu mala aspoň 10-ročnú predchádzajúcu skúsenosť v inej právnej praxi (vrátane praxe vyššieho súdneho úradníka či justičného čakatela) po ukončení vysokoškolského štúdia, získala tak dostatočný prehľad, právne vedomosti a zručnosti pre výkon funkcie sudcu.
- Sprísnenie kritérií na morálny a odborný profil uchádzača o funkciu sudcu a ich dôsledné posudzovanie, zavedenie moderného etického kódexu a primerané sankcie za jeho porušenie.
- Nastavenie systému priebežného hodnotenia činnosti a pracovných výsledkov sudcu s vyvodzovaním dôsledkov v prípade neuspokojivých výsledkov. Systém hodnotení sudcov spojený so sankciami musí poskytovať sudcovi možnosti účinnej obrany pred prípadným šikanóznym výkonom hodnotenia.
- Pri legitímnych požiadavkách na personálnu obmenu v justícii dbať na dodržiavanie zásad sudcovskej nezávislosti. Klásť dôraz na to, aby sudca nemohol byť disciplinárne stíhaný za právny názor s výnimkou opakovaných zjavne svojvoľných rozhodnutí.

Navrhované riešenia v oblasti rozhodcovského konania:

- Ponechanie „liberálnej“ právnej úpravy rozhodcovského konania pre rozhodovanie sporov medzi podnikateľskými subjektmi.
- Zníženie súdneho poplatku za preskúmanie rozhodcovského rozsudku všeobecným súdom a tým zlepšenie prístupu spotrebiteľov k súdnej ochrane pred porušovaním práv účastníkov rozhodcovského konania.
- Odstránenie aktivizmu exekučných súdov pri rozhodovaní o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu.

Problém: Ekonomická kriminalita a činnosť štátnych orgánov

Navrhované riešenia:

- Zlepšiť odbornú pripravenosť príslušníkov Policajného zboru (poverených policajtov, vyšetrovateľov) na útvaroch vyšetrovania ekonomickej trestnej činnosti: jednak v oblasti práva, ale predovšetkým v oblastiach základných ekonomických procesov prebiehajúcich pri podnikaní, účtovných a daňových operáciách.
- Zabezpečiť vyšetrovateľom dostatočné technické zázemie, najmä vybavenie výpočtovou technikou, permanentným stabilným pripojením do siete internet, odborným právnickým programovým vybavením a odbornou literatúrou.
- Zabezpečiť odborné zázemie, najmä formou konzultačnej činnosti s odborníkmi z oblastí účtovníctva, daňovníctva, podnikania a obchodných vzťahov, čím by sa nesporne znížila potreba vypracúvania znaleckých posudkov na účely orgánov činných v trestnom konaní – pokiaľ by totiž poverený policajt alebo vyšetrovateľ dokázal pochopiť často veľmi zložité a sofistikované postupy páchania ekonomickej trestnej činnosti a následne vo svojich rozhodnutiach dostatočne odôvodniť, prečo a ako k spáchaniu trestného činu zo strany páchatela došlo, nebolo by zrejme potrebné už v štádiu vyšetrovania trestného činu zabezpečiť vypracúvanie nákladných znaleckých posudkov.
- Znížiť zaťaženosť poverených policajtov a vyšetrovateľov na útvaroch vyšetrovania ekonomickej trestnej činnosti tak, aby mali dostatok času venovať sa vyšetrovaniu závažnejších, ale i menej závažných ekonomických trestných činov. Podobné opatrenia by boli vhodné aj na úrovni okresných prokuratúr, teda posilniť vyťažené mestské okresy a znížiť stav v okresoch s menším výskytom kriminality.
- Prehodnotiť systém odmeňovania príslušníkov Policajného zboru tak, aby bolo pre vyšetrovateľov motivujúce púšťať sa aj do riešenia bežných prípadov ekonomickej kriminality.

Príloha 2: Etický kódex PAS proti nekalému podnikaniu

Etický kódex PAS proti nekalému podnikaniu

Podnikatelia siahajúci pri svojej činnosti po podvodoch, obchádzaní zákonov, zneužívaní slabín verejnej správy a súdnictva škodia svojim obchodným partnerom a celému štátu. Znevažujú meno podnikateľského stavu a dehonestujú podnikateľov v očiach širokej verejnosti. Používaním nekalých praktík brzdia rozvoj podnikateľského prostredia v Slovenskej republike.

My, signatári tohto kódexu, realizujúci svoje aktivity na území Slovenskej republiky, čestne vyhlasujeme, že sa dištancujeme:

- od zamlčovania, zavádzania alebo nezverejňovania povinných údajov o spoločnostiach a od neplnenia zákonných povinností pri ukladaní dokumentov do Zbierky listín,
- od účelových prevodov majetku z jednej spoločnosti na druhú s cieľom ponechania záväzkov voči obchodným partnerom v nemajetnej spoločnosti,
- od účelových rušení spoločností s cieľom zbaviť sa záväzkov voči obchodným partnerom,
- od zneužívania spoločností vo forme využívania nastrčených a nezodpovedných osôb v ich orgánoch,
- od krádeží identity inej spoločnosti a od neoprávneného prisvojovania vlastníckych práv k autorským dielam, vynálezom, patentom a ochranným známkam,
- od neplatičstva a zadržovania poskytnutých finančných záloh od partnera v prípade nerealizovania zákazky,
- od poškodzovania obchodných partnerov formou zneužívania nedostatočnej práce polície, prokuratúry a súdnictva,
- od podplácania pri verejných obstarávaníach, verejných súťažiach a iných formách súťažného konania,
- od narušovania trhovej súťaže podnikaním bez príslušných povolení, neplatením daní a odvodov a čiernou prácou.

S cieľom potlačiť všetky formy nekalého podnikania v podnikateľskom prostredí sme za:

- vytvorenie uceleného systému informovania o spoločnostiach, ktoré si dlhodobo neplnia platobné povinnosti voči obchodným partnerom a verejným rozpočtom,
- vytvorenie a pravidelné aktualizovanie verejnej listiny s podnikateľmi požívajúcimi vo svojej činnosti nekalé praktiky,
- sfunkčnenie konkurzného registra a zbierky listín obchodného registra,
- časovo obmedzený zákaz podnikat' osobám, ktoré sa dopustili úmyselnej trestnej činnosti alebo korupcie,
- zavedenie povinnosti spoločníka ručiť za záväzky spoločnosti aspoň do výšky svojho vkladu do základného imania spoločnosti,
- spružnenie a zrýchlenie vydávania predbežných opatrení súdmi, skvalitnenie a zjednotenie rozhodovacej činnosti súdov, zavedenie taxatívnych lehôt pre súdy a obmedzenie obštrukcií účastníkov súdnych konaní napr. zriadením podnikateľských dátových schránok na doručovanie súdnych písomností,
- zvýšenie kvalifikovanosti a spružnenie polície a prokuratúry pri vyšetrowaní ekonomickej kriminality.

K tomuto sa hlásime s cieľom skvalitniť podnikateľské prostredie na Slovensku a zvýšiť reputáciu podnikateľského stavu v spoločnosti.

